

конституційних норм виборчого права та забезпечує однакове їх застосування на всій території України в порядку, встановленому національним законодавством.

Список використаних джерел

1. Конституція України: станом на 15 трав. 2014 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Офіційний вісник України. Офіц. вид. – 2010. – № 72/1.– С. 15.
2. Закон про ЦВК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.amb-ucraina.com/Elezioni/Ucraino/Zacon-ZVC.htm
3. Прошин В.С. Центральна виборча комісія як суб'єкт державного управління виборчими процесами в Україні / В.С. Прошин // Митна справа. – 2013. – №6. – С. 372-377.
4. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 року № 474-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 14. – Ст. 81.
5. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 25 березня 2004 року № 1665-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 27-28. – Ст. 366.
6. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 6 листопада 2012 року №5475-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 44-45. – Ст. 634.

Нужда С.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, зав. кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Рогатинська Н.З.*

ОХОРОНА НОТАРІАЛЬНОЇ ТАЄМНИЦІ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

На сьогодні в Україні забезпечення відповідності норм національного законодавства міжнародним стандартам постає головним питанням. Новітній етап розвитку правової системи передбачає посилення заходів захисту прав та законних інтересів громадян. Зокрема, таке право забезпечується вчиненням нотаріусом нотаріальних дій та гарантією дотримання нотаріальної таємниці.

Відповідно до змін, які були внесені до Закону України «Про нотаріат» відбулось багато корективів норм законодавства, що стосуються нотаріальної таємниці та заходів і способів її забезпечення. Саме тому, наукове дослідження даної тематики є одним із провідних напрямків у фахівців та удосконалення національного законодавства у сфері охорони нотаріальної таємниці.

Метою статті є дослідження норм процесуального законодавства, вивчення норм, які відображають охорону нотаріальної таємниці та рекомендації з питань дотримання цієї таємниці у нотаріусів в межах виконання ними своїх професійних обов'язків під час провадження органами досудового розслідування, прокуратури та суду своєї діяльності.

Даним питанням займалися такі вчені як В. Черниш, О. Є. Остапенко, Е. А. Крістева, Баранкова В.В., Бондарєва В.М., Зілковська К.Л., Ільєва Н.В., Комаров В.В., Остапенко О.Є., Парасюк В.М., Фурса С.Я. та інші.

Захист прав і законних інтересів громадян покладено на різні державні та недержавні органи, до яких відноситься й нотаріат. Нотаріат – це система органів та посадових осіб, на які покладено посвідчення правочинів, оформлення спадкових прав і вчинення інших дій, покликаних юридично закріпити цивільні права і попередити їх можливе порушення. Нотаріальні дії в Україні здійснюють нотаріуси, які працюють в державній нотаріальній конторі або займаються приватною практикою. Згідно ст. 1 Закону України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. (далі – Закон) нотаріат в Україні – це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені цим Законом, з метою – надання їм юридичної вірогідності [1].

Одним із обов'язків нотаріуса, як випливає із норм ст. 5 Закону, є зберігання в таємниці відомостей, одержаних ним у зв'язку з вчиненням нотаріальних дій, тобто забезпечення конфіденційності взаємовідносин нотаріуса та заінтересованих осіб, що дає правові гарантії належного захисту суб'єктивних прав. Конфіденційність повинна бути забезпечена можливістю провести бесіду і вчинити нотаріальну дію в окремому приміщенні. Ніхто із сторонніх осіб не повинен спостерігати за ходом нотаріальної процедури. Цю вимогу нотаріус зобов'язаний виконувати незалежно від того, здійснює він нотаріальну дію в приміщенні контори чи за її межами. Це найважливіший засіб забезпечення можливості людини реалізувати свою автономію, незалежність в цьому світі, коли кожного з нас оточує величезна кількість людей, органів, організацій, які виявляють до нашого життя велику зацікавленість [2, с. 283].

Також законодавство України, зокрема ст. 8 Закону, визначає поняття нотаріальної таємниці як сукупність відомостей, отриманих під час вчинення нотаріальної дії або звернення до нотаріуса заінтересованої особи, в тому числі про особу, її майно, особисті майнові та немайнові права і обов'язки тощо.

Із цього визначення вбачається, що предметом нотаріальної таємниці є не тільки інформація, яка стала відомою нотаріусу від заінтересованої особи, а й ті відомості, які він отримав з інших джерел при виконанні своїх професійних обов'язків, а також його процесуальна діяльність, яка спрямована на досягнення певного правового результату.

Це означає, що державні та приватні нотаріуси не можуть розголошувати відомості, що стали їм відомі із зв'язку із вчиненням нотаріальних дій. Вимога додержання таємниці вчинюваної нотаріальної дії стосується не тільки змісту дії, а й самого факту її вчинення.

Реалізація принципу додержання таємниці вчинюваних нотаріальних дій передбачає, що довідки про вчинені нотаріальні дії та документи, що зберігаються у нотаріуса, видаються тільки фізичним та юридичним особам, за дорученням яких, або щодо яких вчинялися нотаріальні дії. У разі смерті особи, чи визнання її померлою довідки видаються її спадкоємцям. Якщо особа визнана безвісно відсутньою, право отримувати довідки про вчинення нотаріальної дії, якщо це необхідно для збереження майна, над яким

встановлено опіку, має право опікун, призначений для охорони майна безвісно відсутньої особи або особи, місце перебування якої невідоме [3, с. 10].

Необхідно зазначити, що вимога додержання таємниці поширюється не лише на довідки та документи, а й на усні та письмові пояснення осіб, які знайомі з нотаріальними діями. Такі пояснення можуть бути надані лише органам суду та установам юстиції.

У ст. 65 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) визначено: не можуть бути допитані як свідки нотаріуси з приводу того, що їм довірено або стало відомо при здійсненні професійної діяльності, якщо вони не звільнені від обов'язку зберігати професійну таємницю особою, що довірила їм відомості. Ця стаття передбачає конституційне право кожного громадянина на недоторканність особистого життя і обов'язок нотаріуса свято берегти таємницю вчинюваних нотаріальних дій [4].

У зв'язку з розглядом даного питання слід зазначити, що під час дії КПК України 1960 р. в юридичній літературі вже зверталась увага на неврегульованість у п. 1 ч. 1 ст. 69 цього Кодексу порядку звільнення нотаріуса від обов'язку зберігати професійну таємницю особою, що довірила йому ці відомості. Відзначалось, що фіксація дозволу учасників правовідносин, які виникли при вчиненні нотаріальних дій, на розголошення нотаріусом даних, що стали йому відомі при їх вчиненні, має бути здійснена так, щоб будь-які інші учасники судочинства могли переконатися в законності допиту нотаріуса з відповідних обставин.

Потрібно зазначити, що у п. 3 ч. 2 ст. 65 КПК України не вказано про те, що не підлягає допиту як свідок особа, яка зверталась до нотаріуса за вчиненням нотаріальної дії. Однак це означає, що ця особа зобов'язана давати показання як свідок про обставини такого звернення.

У пункті 3 частини 1 статті 66 КПК України з даного питання вказано, що свідок має право відмовитися давати показання щодо відомостей, які згідно з положеннями ст. 65 цього Кодексу не підлягають розголошенню. Також у частині 8 статті 224 КПК України йдеться про те, що особа має право не відповідати на запитання з приводу тих обставин, щодо надання яких є пряма заборона в законі (таємниця сповіді, лікарська таємниця, професійна таємниця захисника, таємниця нарадчої кімнати тощо). Очевидно, що під терміном «тощо» у ч. 8 ст. 224 КПК України слід розуміти інші професійні таємниці, щодо надання яких є пряма заборона в законі, до яких належить і нотаріальна таємниця. Таким чином, особа, яка зверталася до нотаріуса за вчиненням нотаріальної дії, вправі відмовитися давати показання щодо відомостей, які становлять нотаріальну таємницю [5, с. 154].

Про гарантії охорони нотаріальної таємниці йдеться і в главі 15 КПК України «Тимчасовий доступ до речей і документів». Як зазначено в ч.1 ст.159 цього Кодексу, тимчасовий доступ до речей і документів полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої перебувають такі речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та в разі прийняття відповідного рішення слідчим суддею, судом вилучити їх (здійснити виїмку).

Згідно з частинами 1, 2 статті 160 КПК України слідчий має право звернутися з клопотанням, погодженим з прокурором, до слідчого судді для надання ним дозволу на тимчасовий доступ до документів, які містять

охоронювану законом таємницю. У пункті 3 частини 1 статті 162 КПК України конкретизовано, що до охоронюваної законом таємниці, яка міститься в документах, належать відомості, які можуть становити таємницю вчинення нотаріальних дій [6, с. 140].

Отже, підсумовуючи усе вищевикладене, можна зробити висновок, що нотаріус як безпосередній виконавець нотаріальних дій, повинен чітко дотримуватись вимог законодавства та вживати усіх заходів щодо забезпечення та схоронності нотаріальної таємниці.

У свою чергу, якщо розглядати охорону нотаріальної таємниці у розрізі кримінального процесу, то не лише нотаріус є єдиною особою, яка повинна дбати про збереження конфіденційної інформації. КПК для реалізації цього положення передбачає низку заходів: не можливість викликати як свідка нотаріуса, можливість проведення закритого судового засідання. Однак і ці норми потребують вдосконалення та конкретизації. Саме тому, законодавцям потрібно звернути більший відсоток своєї уваги до цього питання при подальшому внесенні змін до матеріального та процесуального законодавства України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 № 3425-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3425-12/para059#o59>

2. Крістева Е.А. Особливості дотримання нотаріальної таємниці в Україні / Е.А. Крістева // Правова держава. – 2016. – № 21. – С. 282-285.

3. Черниш В. Забезпечення охорони нотаріальної таємниці і нотаріуса в українському законодавстві / В. Черниш // Юридична Україна. – 2014. – № 8. – С. 9-13.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/para0886#n886>

5. Остапенко О.Є. Деякі гарантії охорони нотаріальної таємниці в кримінальному провадженні / О.Є. Остапенко // Нотаріат України. – 2012. – №12. – С. 153-158.

6. Саламатова М. В. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинам у сфері нотаріальної діяльності: дис. ... канд. наук з юр. наук: 12.00.08 / М.В. Саламатова. – Запоріжжя, 2015. – 249 с.

Огоновська Г.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Чудик Н.О.*

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУДУ В УКРАЇНІ

Відповідно до норм Конституції України, здійснення державної влади розділяється між трьома своєрідними ланками: виконавчою, законодавчою та судовою. Даний поділ спрямований на те, щоб ні одна з цих ланок не мала можливості присвоїти собі владу у державі. Судова гілка влади в нашій країні